

Andrej V. Kurpatov

FLERT OČIMA STRUČNJAKA

– TAJNE LIČNOG I PROFESIONALNOG USPEHA –

Prevod s ruskog
Milena Mićunović

Beograd, 2009
DERETA

PREDGOVOR

Sreća je kad sa zadovoljstvom ideš na posao
i s radošću se vraćaš kući.

Narodna mudrost

Vaš pokorni sluga se spremio da piše knjigu o tome kako otpočeti „pravi život“, tj. život koji bi bilo moguće nazvati Život, a ne „životarenje“ ili „preživljavanje“, a stavlja podnaslov „posao kao flert i flert kao posao“. Zar nije čudno? Razmislimo o ovome. Od čega se sastoji naš život? Sastoji se od „ličnog“ i „društvenog“ života. Ako postoji samo jedan od njih, to se onda i ne može nazvati život.

Donedavno smo svi mi, stanovnici zemlje u kojoj je „mnogo šuma, polja i reka“, imali samo jedan jedini život – „društveni“. „Lični“ nije imao niko. Bar su određena lica činila sve moguće i nemoguće da tako bude. Detetu su maltene od rođenja stavljali parče crvene tkanine oko vrata, zatim se sve odvijalo isključivo pod budnim okom. I odluka o razvodu se donosila na partijskom sastanku, a sahrane su bile pompezno organizovane na državni račun. I gde je tu „lični život“?

Pametan čovek se odlikuje znanjem o tome kakve stvari treba da budu; iskusan znanjem o tome kakvo je realno stanje stvari; a genijalan – znanjem o tome kako da se one poprave.

Danijel Defo

A onda su u jednom času ukinuli „društveni život“ i predložili nam „lični“ zauzvrat. Međutim, na početku nikom nije bilo jasno šta s njim da radi – bila je to zaboravljena veština. Osim toga, poznata je stvar da se „lični život“ ne jede, a sit gladnom ne veruje. I svi su počeli da se „snalaze“, „opstaju“, i opet ništa nismo imali od života. Jedni su se bacili na trgovinu (najuspešniji – gasom i naftom), ostali su plivali kako su znali i umeli. „A kome je danas lako?!“ Jednostavnije rečeno, prešli smo u epohu robno-novčanih odnosa, a tamo nikad nije ni postojao život – već samo stvari, samo pare.

Zvanično izjavljujem da je rezultat svega ovoga pravo ludilo koje je zagospodarilo u glavama stanovnika Rusije. Njega je izrodio stres, neodređenost i osećaj besmislenosti svakog „smisla“. I to se stanje, dragi moji, naziva depresija s elementima anksioznih poremećaja. Gospodo-drugovi iz Rusije, ova dijagnoza je postala naš životni kreda – i to je, nažalost, naučna činjenica. Ako neko smatra da je srećni izuzetak – od njega do psihijatrijske bolnice nije daleko. Ostali, ne ispuštajte iz ruku ovu knjigu – može veoma da vam zatreba.

Kako organizovati, graditi svoj život, starati se o njemu – trebalo bi da se uči u školi. Tablica množenja je svakako dobra stvar, nesumnjivo je korisno znati pravopis. Ali, složićete se, život je nešto daleko važnije i složenije. Ako se čovek ne nauči da živi pravilno (tj. efikasno i sa smislom), on će patiti i mućiće se i tu neće moći da mu pomognu ni aritmetika ni krasnopis. A s obzirom da nas nisu naučili, nema druge nego da se sami obrazujemo, da tako kažem, u hodu. Za nas same je od životnog značaja da prestanemo s tom pogrešnom praksom uništavanja sopstvenog života i da na kraju krajeva uskladimo obe njegove strane – i „ličnu“ i „društvenu“.

Treba živeti jednostavnije, treba živeti veselije! Ali, kako to postići?! – To i jeste pitanje. Ako je posao, dakle društveni život, nešto što nas razdražuje, iscrpljuje i što mrzimo, onda će nam ovaj deo života biti mučan! Ako se pak prema flertu, tj. prema organizaciji svog „ličnog života“, odnosimo nemarno, kao prema nečemu malo značajnom, što nas se ne tiče direktno – i rezultat će biti odgovarajući. **Ozbiljnost u organizaciji ličnog života i lakoća vezana za napredak u karijeri – veoma su važne stvari.** U suprotnom, „pregorećemo na poslu“, a s druge strane, dobićemo takav „lični život“ sa svim mogućim trzavicama, svađama, patnjama i vulkanskim erupcijama, da bi bolje bilo da ga nikad nismo ni imali.

Razum na kraju uvek prevlada, čak i kada ga ograničavaju i potcenjuju, jer bez njega nije moguće živeti.

Anatol Frans

Razmislite samo o tome koliko snage i zdravlja oduzima normalnom, prosečnom čoveku njegov neadekvatno organizovan „lični život“! A koliko nerava on potroši na mučenja (najrazličitije vrste i kvaliteta) vezana za posao, karijeru, kraće – „društveni život“! Ako se stvari u korenu ne promene, naći ćemo se na kraju između čekića i nakovnja, sa svim posledicama koje iz toga mogu da proisteknu!

Mi se i staramo da menjamo stvari! Svom snagom se trudimo da se nekako oslobodimo svih tih svakodnevnih stresova, hroničnog nezadovoljstva radom i ličnim životom! Međutim, jedino postizemo da se neverovatno uporno vraćamo pređašnjoj nesreći i patnji. Samo što pomislimo da smo sve shvatili, da je sve došlo na svoje mesto, da konačno počinje srećan život, kad odjednom, gle, ponovo ništa ne valja!

Pri čemu izgleda kao da odgovor na pitanje „kako živeti jednostavnije i veselije?“ leži negde na površini, kao da nismo umeli da pomnožimo dva i dva. **Ne može biti da nam je život bio dat, a da nismo uspeli da ga organizujemo na prihvatljiv i lep način!** Ali,

koja su to pravila organizacije pravog života? Kako postići da u našem i ličnom i društvenom životu sve bude kako treba – da bude i korisno i prijatno? O ovoj organizaciji „pravog života“ ćemo i govoriti. U suštini, zadatak nije težak – kreni s tim da posao doživljavaš kao flert, a da ti flert ne bude površna veza, i imaćeš uspeha u svemu.

UMESTO UVODA

TRI NAJVAŽNIJA PARADOKSA

Pre nego što pređemo na tajne veštine uspešne organizacije života koje su najaktuelnije za našu temu, treba da shvatimo tri najvažnija paradoksa. Onaj ko bude razumeo suštinu ovih paradoksa, može slobodno da smatra da je mu je sreća nadomak ruke, a da će mu život biti sređen uskoro i zauvek. Zapravo, čitava ova knjiga i jeste posvećena tome kako ove paradokse ostvariti u praksi. Ali, prvo o samim paradoksima.

Paradoks karijere

Počnimo od paradoksa karijere, od onog što nazivamo „društveni život“ ili posao, životno delo i slično. Uobičajeno je mišljenje da je karijera muška stvar, u krajnjoj liniji da „nije ženska“. Međutim, teško da ono ima opravdanja. **Svaki čovek je višestrano biće; on poseduje mnogo životne energije, koju treba sa smislom potrošiti.** Ako neko misli da s uspehom sebe može da ograniči, na

primer, samo na porodicu, grdno se vara. Šta u tom slučaju raditi s potrebom za komunikacijom, za saznavanjem novog, za stvaranjem nečeg što bi radovalo i razum i srce?

Ako jedan od supružnika (češće je to žena) donese odluku da je porodica njegov glavni posao u životu, on će se truditi da u njoj zadovolji sve potrebe na koje smo malopre ukazali (i ne samo njih). Onaj drugi supružnik (u našem društvu je to češće muž) će u tom slučaju biti prinuđen da se potpuno posveti poslu kako bi finansijski obezbedio porodicu. Jasno je da za komunikaciju u okviru porodice neće imati ni snage, ni vremena, ni posebnog elana, i zato će odgovarajuća očekivanja njegove „druge polovine“ ispasti uzaludna. Štaviše, druga polovina će se osetiti uskraćenom: „On se tamo druži, upoznaje nove ljude, zabavlja se, a za mene nema vremena!“ Niču žalbe, uvrede, zatim svađe, skandali, i na kraju – nema ništa od „porodične sreće“. I šta je smisao svega ovog? Kome je donelo sreću to što su „obaveze bile podeljene“?

Naravno, obaveze mogu da se podele. Međutim, ne sme da se zaboravi da osim obaveza koje imaju ljudi, živa i osećajna stvorenja, postoje još i njihove potrebe. Eto zato je toliko važno da i obaveze budu raspodeljene i potrebe dostojno zadovoljene. U suprotnom se na jednog supružnika obrušavaju ne samo obaveze materijalnog osiguranja porodice već i zabave onog drugog supružnika, kome je, dok prvi skapava, dosadno, i koji tuguje u svoja četiri zida. Naravno, malo ko može da izdrži ovakav pritisak.

Posao, karijera, nije samo jedan od načina samorealizacije čoveka (nezavisno od pola), to je pre svega sredstvo za podizanje stepena samouvažavanja. Ako imaš i porodicu i posao – ti stojiš na obe noge, ako imaš samo jedno od ta dva – na jednoj. Složićete se, poslednje stanje izaziva osećaj nesigurnosti i u direktnom i u prenosnom smislu, i sumnje će se u ovom slučaju ticati pre svega sopstvene persone. Na primer, ako je žena udata, ali nije zaposlena, nema svoj krug delatnosti, ona počinje da veruje da zavisi u potpunosti od muža, a samim tim da ona sama ništa ne predstavlja (bar ne sama za sebe). Ako, naprotiv, ona ima uspešnu karijeru, ali nema lični život, opet nije dobro. Uostalom, uzmemo li muškarca

za primer, momentalno postaje jasno da situacija ni ovde nije ni malo drugačija: sve je u redu s poslom, ali nema duševne radosti – nevolja; a kad nema posla – prava katastrofa.

Dakle, kada upotrebljavamo reč „karijera“ ili izgovaramo reč „posao“, mislimo i na muškarce i na žene, naravno i na sve one koji su u braku. Prošlo je vreme kada je neko bio dužan da sedi kraj pećinske vatre dok drugi lovi mamuta ili, obrnuto, da neko juri za mamutom, dok onaj drugi čuva ognjište. Međutim, ako pak svi istovremeno pojure za mamutom, moguće je da u tom jurišu jedni od drugih naprave invalide. **Drugim rečima, u životu treba da postoji vreme i za karijeru i posao, i za lični život** (porodični ili ne – u suštini i nije od velikog značaja).

Najveća revolucija naše generacije jeste otkriće da je čovek sposoban da promeni i spoljne aspekte svog života ukoliko iznutra menja svoj odnos prema njemu.

Vilijam Džejms

Posle ovako razvučenog uvoda prelazimo na paradoks karijere. Šta je to? Obično se misli da je za uspeh u karijeri potrebno biti „mazga“ koja je cela spremna da stavi sebe na oltar profesije. Naravno, postoji u ovome deo istine – **u profesiji ništa ne može da se postigne bez zanosa**. Ali, to treba da bude pravi zanos, a on je nešto veoma delikatno. Zato, odnositi se prema poslu kao prema poslu znači osuditi sebe na neuspeh. Takav pristup može da doneše izvestan napredak. Međutim, on, pod jedan, u emocionalnom smislu i neće baš biti prijatan, a pod dva, ni slučajno neće biti onoliko ubedljiv koliko bismo to hteli.

I ovde se rađa nestandardna ideja: zašto ne bismo probali da se **odnosimo prema svom poslu kao prema flertu**? Naravno, ne radi se o lakomislenosti flerta već o njegovoj emocionalnoj strani. I tu nije kraj dešifrovanju ove formule. Dalje, flert karakteriše: **pod jedan**, to da je on način da se postigne bliski kontakt s drugim čovekom; **pod dva**, to da je u njemu prisutan momenat igre; **pod tri**,

to da je flert određena naštimovanost našeg psihičkog aparata kada je on u ulozi mašine koja radi, čiji je cilj da pomeri brda i planine, a ne neke amorfne strukture, nesposobne za akciju. Na kraju krajeva, ako flertujete, vi se prema poslu odnosite lako, bez napetosti, bez bolesne uznemirenosti i zabrinutosti (kao, na primer, kad je u pitanju strast). Videćemo i sami kasnije da ovakav odnos prema profesionalnom radu daje najveće rezultate.

Čini tako da ideš napred. Zašto se hvatati za jučerašnje tuge i greške? Zašto se držati za ono što nas odvaja od nade i ljubavi? Ti si zbir svih svojih dela.

Buda

Zaustavimo se na najvažnijim odrednicama flerta i na njegovom korišćenju kao instrumenta u organizaciji profesionalnog razvoja.

Odnositi se prema svom poslu (karijeri, profesiji) kao prema flertu – znači:

- biti zanesen svojim poslom;
- uspostavljati efikasn kontakt s ljudima s kojima mora da se saraduje;
- uneti u svoj rad „momenat igre“, počevši od opšteg raspoloženja, zaključno s korišćenjem mogućnosti nestandardnih, originalnih poteza i odluka;
- prirodnim putem privlačiti na svoju stranu sve mogućnosti, potencijale i energiju sopstvenog psihičkog aparata;
- iskreno se radovati što imaš taj posao.

Ostaje samo da se sazna kako se sve to postiže, a tome je zapravo i posvećena ova knjiga.

Većina profesija podrazumeva neophodnost komunikacije među ljudima. Taj kontakt može da bude direktan, kao na primer kod trgovačkog putnika koji nudi neki proizvod ili uslugu, a može da bude i indirektan, kao u slučaju proizvođača te robe i delom tih usluga. Ako pokazujete iskrenu zainteresovanost za drugog čoveka, velika je verovatnoća da će vam on odgovoriti na isti način, a samim tim će tu svoju zainteresovanost preneti i na ono što radite! Ako ste uspeali da zainteresujete i pridobijete čoveka, budite sigurni da vam je uspeh obezbeđen.

Na kraju, svaka delatnost koja se ostvaruje u kolektivu pretpostavlja uzajamnost u radu i sa šefovima i s potčinjenima. Ako se s njima ne uspostavi efikasan kontakt, ako se oni ne pridobiju, ništa od posla. Samo ako na pravi način umete da pristupate ljudima s kojima morate da radite, oni će raditi za vas. Ako niste sposobni za ovakav produktivan konformizam, onda ste u čorsokaku. Eto, zato je tako važno odnositi se prema poslu kao prema flertu.

Svaki rad je igra, i to je ono što moramo da shvatimo. U isto vreme, igra ne treba da se pretvara u borbu, ali mora da bude u službi kreativnog pristupa rešenju problema. Svakako ste mnogo puta srećali ljude koji se tako ozbiljno odnose prema svom poslu da se u kontaktu s njima čovek oseća potpuno zbunjeno. Takvi tipovi se ponašaju kao da se ne može bez onoga čime se oni bave i zato su svi – i stari i mladi – dužni da momentalno stupe u njihovu aktivnu armiju, kao topovsko meso pod nazivom „dobrovoljci“. Naravno, hoćemo mi da saradujemo s takvim ljudima, ali to nimalo nije prijatno. A bez saradnje se ne stiže daleko. Osim toga, takav pristup prosto nije zanimljiv i ne može da ponese nikog izuzev samog organizatora takvog procesa. Ako se odnosite prema poslu s osećanjem igre, akcije, onda će taj proces obavezno dobiti i na dinamici i na bogatstvu sadržaja, a to se suštinski odražava na efikasnost onoga što ste preduzeli.

Doduše, ovde se krije zamka. Igra pretpostavlja nekakvu borbu među pobednicima i pobeđenima. Vi rizikujete da steknete neprijatelje tamo gde su vam saradnja i podrška od neprocenljivog značaja

(detaljno ćemo o tome govoriti posebno). Baš zato pojam „flert“ ovde više odgovara nego pojam „igra“. Flert nije borba već uzajamna akcija u kojoj učesnici igre međusobno stimulišu jedni druge.

Na kraju krajeva, ako se posao doživljava kao posao, i sredstva za rešavanje problema će biti standardna, a sa standardnim rešenjima u uslovima savremenog biznisa ne može mnogo da se zaradi. Psiholozi su dovoljno davno uveli u opticaj reč „kreativnost“, koja označava nestandardnost postavke zadatka, originalnost pristupa i rešenja. Momenat igre koji karakteriše samu suštinu flerta upravo to može da nam obezbedi.

Niko ne radi ono što sam ne želi. Dobro i zlo ne postoje van onog što nas čini srećnim i nesrećnim.

Ričard Bah

Naša psiha, naš mozak, može da se natera na rad. Međutim, biće bolje ako on sam počne da nas motiviše na realizaciju ovog ili onog posla. Obično naša psiha i naš mozak nalaze neverovatne načine da nam došapnu kako da ništa ne radimo ili kako da radimo ono što uopšte ne bi trebalo. Većina ljudi se zato i nalazi u stanju hronične borbe sa sopstvenim psihičkim aparatom.

I u tim slučajevima na izvestan način podsećamo na barona Minhauzena, koji pokušava sebe da izvuče za kosu iz živog blata. Ovaj zadatak je, bez svake sumnje, veoma kreativan. Ali je i jedan od onih koji tako ne mogu biti rešeni i teško da ga uopšte treba razmatrati. U principu, borba sa samim sobom je najnezahvalniji posao! Oni koji žele da budu uspešni treba da misle o tome kako da na svoju stranu privuku sopstveni psihički aparat i njegove mogućnosti, a ne kako da ga gone i korbačem teraju.

Jedini tiranin na svetu koga sam spreman da prihvatim jeste tih glas iz dubine duše.

Mahatma Gandi
